

Actieagenda

Van talent naar toekomst

Onderwijs vanaf dag één voor alle gevluchte jongeren

Stichting voor
Vluchteling Studenten

Een gezamenlijke actieagenda

Stichting voor
Vluchteling-Studenten

Jongeren in Nederland hebben recht op onderwijs en hebben onderwijs nodig om een passende en duurzame plek op de arbeidsmarkt te vinden. Dit geldt ook voor jongeren met een vluchtachtergrond. In de praktijk is dit voor veel jonge vluchtelingen echter niet mogelijk. Tegelijkertijd kampt de arbeidsmarkt met groeiende tekorten aan vakmensen en wordt deze vraag de komende jaren alleen maar urgenter.

Nu ondervinden jongeren met een vluchtachtergrond (t/m 27 jaar) tal van problemen bij de instroom in een passende mbo-opleiding. En ervaren zij belemmeringen bij het succesvol doorlopen van het mbo op een niveau dat aansluit bij hun potentieel. Voor sommige jongeren ligt het mbo zelfs ver buiten bereik, vanwege taalniveau of het inburgeringstraject dat zij volgen. Zij vinden daardoor geen duurzame aansluiting op de arbeidsmarkt.

Een diverse groep van betrokken professionals uit het werkveld én jonge vluchtelingen zelf, is - op initiatief van Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF en de MBO Raad - bij elkaar gebracht om gezamenlijk te komen tot concrete doorbraken om iedere jonge vluchteling succesvol te laten studeren in het mbo. Deze actieagenda presenteert de opbrengsten van dit initiatief.

Onze visie

Wij staan voor goed en toegankelijk onderwijs voor iedere jongere in Nederland. Wij zien onderwijs als dé sleutel voor succesvolle en duurzame participatie en integratie van jongeren met een vluchtachtergrond. Zodat zij optimaal kunnen ontwikkelen en meedoen, en hun talenten worden gezien en benut.

Inhoud

Een agenda met vier doorbraken:

- #1 Voor alle jongeren onderwijs vanaf dag één
- #2 Het mbo inclusief voor gevluchte jongeren
- #3 Passende begeleiding voor doorlopend leren
- #4 Voldoende en passende leerbanen en stages

Stichting voor
Vluchteling-Studenten

Doorbraak #1

Voor alle jongeren onderwijs vanaf dag één

Pleidooi

Alle jongeren in Nederland moeten onderwijs kunnen volgen. Voor jongeren met een vluchtachtergrond moet onderwijs de norm zijn: zo snel mogelijk, op maat en toekomstgericht. Op alle mbo-niveaus; gericht op een diploma en/of werk.

Inburgeringsdoelen kunnen we realiseren via het mbo-onderwijs: taal, burgerschap en beroepsvorming in één onderwijsomgeving. Meedoen vanaf dag 1 betekent voor jongeren t/m 27 jaar onderwijs volgen: daar kunnen zij ontwikkelen met leeftijdsgenoten en deelnemen aan de Nederlandse samenleving.

Het kunnen combineren van taal, leren en werken (met een inkomen) is voor jongeren belangrijk. En voor jongeren voor wie een diploma niet het doel of haalbaar is, moet het mogelijk zijn (deel)leerresultaten te waarderen.

Actieagenda: Voor alle jongeren onderwijs vanaf dag één

- Actielijn 1:** **Onderwijs wordt de standaard.** Jongeren t/m 27 jaar moeten initieel onderwijs kunnen volgen voor een goede start op de arbeidsmarkt. Haal voor hen de inburgeringsplicht weg, zodat een heldere route beschikbaar komt voor hun ontwikkeling, participatie en integratie.
- Actielijn 2:** **Herschikken middelen van inburgering naar onderwijs.** Gelijkwaardig investeren in onderwijs voor alle jongeren, binnen reguliere onderwijsbekostiging, geeft de meeste ruimte voor de ontwikkeling van passend onderwijs én is kostenefficiënter dan inburgeringstrajecten per gemeente.
- Actielijn 3:** **Benutten van onderwijs dat er al is.** Gebruik de best cases en de regionale voorbeelden van effectieve samenwerking, aansluitend en flexibel aanbod en het waarderen van (deel)leerresultaten – bijv. ervaringscertificaten en praktijkverklaringen, of skillspaspoort. Werk vanuit daar toe naar landelijke kaders en routes.
- Actielijn 4:** **Benutten van bestaande voorzieningen en infrastructuur.** Deze groep moet ook kunnen terugvallen op reguliere voorzieningen rond uitval, op weg naar werk, etc. Deze voorzieningen bestaan al en kunnen worden benut en uitgebreid.
- Actielijn 5:** **Toezicht op onderwijs gericht op de inspanningsverplichting voor deze studenten.**

Doorbraak #2

Mbo inclusief voor gevluchte jongeren

Pleidooi

Iedere nieuwkomer verdient een passende plek en perspectief in het onderwijs met tijd en ruimte om te werken aan basis- en beroepsvaardigheden, aansluitend op hun achtergrond en leerbehoefte, via onder andere taalbewust (beroeps)onderwijs en passende examinering.

Waarbij het talent, de ambitie en competenties van de student centraal staan. Een plek waar zij worden begeleid om hun weg te vinden, weloverwogen (studie)keuzes te maken en hun potentieel te benutten.

Actieagenda: Mbo inclusief voor gevluchte jongeren

- Actielijn 1:** **Professionalisering onderwijspersoneel en staf.** Investeer in de professionalisering van docenten, intakepersoneel en begeleiders op het gebied van NT2, cultuursensitief en taalbewust werken.
- Actielijn 2:** **Een zorg- en begeleidingsstructuur binnen de school.** Realiseer een structuur waarin cultuur- en traumasensitief werken is verweven. Sluit aan op de taak voor passend onderwijs binnen het mbo, waarin studenten met een vluchtachtergrond zich herkennen.
- Actielijn 3:** **(extra) taalonderwijs, taalbewust beroepsonderwijs en passende, effectieve examinering.** Maak taalbewust lesgeven en een taalbewust programma vast onderdeel van het mbo-onderwijs, ook gekoppeld aan beroepsgerichte onderdelen en vaktaal. Zorg voor tijd en middelen voor structureel en geïntegreerd taalonderwijs en –ondersteuning, faciliterend voor wat anderstaligen via het mbo willen bereiken. Hanteer een ander referentiekader voor anderstaligen: staatsexamens NT2.
- Actielijn 4:** **Eenduidige aanpak instroom en verbeterde begeleiding bij studieoriëntatie en -keuze.** Creëer eenduidige aanpak bij instroom, met een brede intake en goede instrumenten om inclusief advies te geven. Maak afspraken in de regio voor goede doorstroom (binnen mbo, en vanuit vo). Informeer studenten vroegtijdig en ontwikkel een oriëntatietraject voor een passende studiekeuze en goede voorbereiding.

Doorbraak #3

Doorlopend leren met passende begeleiding

Pleidooi

De leerlijn van jongeren met een vluchtachtergrond start bij de internationale schakelklas (ISK). De overgang naar vervolgonderwijs is een gezamenlijke taak met de leerling voorop. Samenwerking moet gebaseerd zijn op gezamenlijk eigenaarschap voor de jongere, waarbij organisaties verantwoordelijk blijven totdat de volgende partij daadwerkelijk overneemt. Financiering, wetgeving of organisatiegrenzen mogen nooit een reden zijn dat de jongere tussen wal en schip belandt.

Passende begeleiding vraagt om een herkenbaar aanspreekpunt voor de jongere gedurende overgangsmomenten, die hen volgt en niet stopt bij een overstap. Docenten en begeleiders hebben daarbij specifieke competenties nodig (LOB, oriëntatie, monitoring en vroeg-signalering).

Doorlopend leren vraagt om flexibele onderwijsroutes, die aansluiten bij het ontwikkeltempo, de taalontwikkeling en de ambities van de student, zonder wachttijden of onnodige onderbrekingen.

Actieagenda: Doorlopend leren met passende begeleiding

- Actielijn 1:** Een landelijk geldend kader vanuit OCW/SZW voor de overgang van ISK naar vervolgonderwijs (mbo). Maak van deze overgang een gezamenlijke taak waarbij de leerling voorop staat. Creëer daarbij een landelijk platform voor kennis en *good practices* voor begeleiding.
- Actielijn 2:** Formaliseren regionale samenwerking met betrekking tot zorg en onderwijs. Stel convenanten op met alle partners die betrokken zijn bij zorg en onderwijs. Urgent hierbij zijn afspraken over het voorkomen van verhuisbewegingen. Betrek daarnaast één partij ter ondersteuning op het gebied van studentenwelzijn.
- Actielijn 3:** Versterken begeleiding van jongeren door zowel professionals als *peers*. Stel competentieprofielen op voor docenten en coaches waarin een basis voor leefdomeinen en een proactieve instelling wordt gekweekt. Organiseer goed LOB-onderwijs en vakonderwijs met aandacht voor vaardigheden. Zet *peer-to-peer* begeleiding op met ouderejaarsstudenten en creëer stages, waar ook studiepunten en vergoeding voor de *peers* tegenover staat.

Doorbraak #4

Voldoende en passende leerbanen en stages

Pleidooi

Meer en passende leerbanen en stages worden alleen gerealiseerd met intensievere en effectievere regionale samenwerking tussen onderwijs, gemeenten, werkgevers, werkgeversorganisaties en maatschappelijke organisaties.

Het belang van een focus op leerbaarheid en mogelijkheden is nodig. Daarom zou een lagere taaleis gehanteerd moeten worden bij de start en beter in kaart worden gebracht wat jongeren aan competenties meebrengen. Daarnaast is extra steun aan taalontwikkeling op de werkvloer belangrijk, bijvoorbeeld ook met AI.

Een landelijke routekaart is nodig van ISK via mbo naar werk. Begin al vroegtijdig (op COA-locatie) met beroepsoriëntatie. En borg goede *onboarding* van jongeren op de werkvloer. Ontwikkel ook voor werkgevers een goede routekaart voor hun voorbereiding op het werken met nieuwkomers.

Actieagenda: Voldoende en passende leerbanen en stages

- Actielijn 1:** **Verbeteren samenwerking in de regio.** Stuur op leerbanen en stages via landelijk platform stage/leerbanenmarkt.nl. Zorg voor structurele agendering van deze doelgroep op de meerjaren(uitvoerings)agenda van het regionaal beraad. Werk samen met de regionale werkcentra en arbeidsmarktregio's. Borg goede regionale voorbeelden voor bedrijven.
- Actielijn 2:** **Ondersteunen taalontwikkeling ook op de werkvloer.** Focus op de ontwikkelbaarheid van jongeren met een vluchtachtergrond. Hanteer een lagere taaleis bij de start en steun (vak)taalontwikkeling op de werkvloer, bijv. via AI.
- Actielijn 3:** **Verbeteren route van vluchtelingstudenten naar leerbanen en werk.** Ontwikkel een routekaart met vroegtijdige start met beroepsoriëntatie en het beroepsonderwijs in Nederland. Steun jongeren met bijv. *e-learning*s om hen school-fit te maken en ontwikkel voor hen een helder onboaringsprogramma op de werkvloer. Help daarbij ook de begeleiding van werkgevers/praktijkopleiders verbeteren door professionalisering.

Stichting voor
Vluchteling-Studenten

De Actieagenda 'Van talent naar toekomst' wordt verder
uitgewerkt door een kopgroep, die wordt gefaciliteerd
door het UAF en de MBO Raad.

Contact?
mbo@uaf.nl